



17-28.

EX BIBLIOTH.
NATIONIS HUNGAR.

VITEBERG.

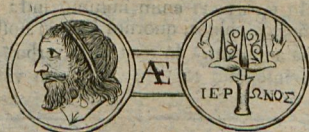
17-28.

SIGNAT. C1515CCXIII.

COMMENTATIO
DE
NUMMO REGIS HIERONIS
ANTIQUISSIMO

QVA
PATREM VENERANDVM
IOANNEM GEORGIVM
WALCHIVM
S. T. D. ET P. P.

DE
QVINTVM FELICITER SVSCEPTIS
ACADEMIAE FASCIBVS
PIA PROSEQVITVR GRATVLATIONE
IOANNES FRANCISCVS GOTTLOBIVS
WALCHIVS
IVRIVM CVLTKR.



LENAE EX OFFICINA RITTERIANA. 1744



HIERONIS I. Syracusanorum regis memoriae nummis, in eius honorem cusis, insigniter prospexerunt Siculi, ex quibus etiam nunc nonnulli diligenter ab antiquae rei amatoribus custodiuntur. Quibus colligendis illustrandisque licet certatim in scriptis suis operam suam dederint viri harum litterarum peritissimi; tantum tamen abest, ut omnes Hieronis nummos in lucem publicam produxerint, ut potius in antiquariorum thesibus adhuc reperiantur, eorum admiratoribus minus cogniti ac perspecti. Inter hos refero, quem nuper doctissimus quidam mihiq[ue] amicissimus mecum communicavit, quemq[ue] pro virium mearum ratione vberius iam illustrare, apud me constitui. Tua, VENERANDE PARENS, confisus humanitate, spero, te meas coniecturas benevole accepturum esse.

HVBERTVS quidem GOLTZIUS, rerum antiquarum insignis interpres, nummum quemdam, haud longe a nostro diversum, iam dudum in lucem publicam produxit; *a)* qui tamen GOLTZII et nostri inter se comparare velit typum, aliquam certe videbit dissimilitudinem. In GOLTZII enim nummo intra tridentem duos positos conspicimus delphinos, quorum loco in nostro ornamenta a monetariis adiecta adparent. In GOLTZII verbo *ἱεραυος*, in reuerſa parte, figuram insolitam *ΝΑΠ* *b)* adpositam videmus, cuius in nostro

a) Sicil. et Graec. magn. tab. XIII. n. 7.

b) Huius figurae ut interpretemur significationem, studiose exigimus; nihil vero huic simile in antiquis monumentis nobis occurrit.

Quare GOLTZIUM in contemplatione nummatis haud satis perspicacem fuisse; vel oblitteratum ad manus habuisse exemplum, merito coniecimus.

nostro et alio, quem inspeximus, ἀεχέτωω ne vestigium quidem comparet, ut quæ alia huius generis sunt plura, taceamus. Ipse nummus noster est æreus ac magnitudine talis, qualem in aere exscribendum curauimus. In auersâ parte conspicitur caput viri senis, barbati, hirsutas habentis comas ac diademate cincti: in reuerâ tridens, ad cuius latera duo positi sunt delphini; infra legitur vox ΓΕΡΩΝΟΣ. Caput virile in aduerso nummo Neptuno vindicare haud dubito, id quod vel tridens, de quo infra differendi locus erit, luculenter nobis significat. Diadema, vti plurimis diis gentilium; ita Neptuno etiam in antiquis monumentis tribuitur, quod nummi apud IAC. WILDIVM c) et GOLTZIVM d) satis nobis demonstrent. Eum enim veteres ea de causâ hoc instruxerunt ornamento, vt indicarent, ipsum esse regem et imperium in maritima loca exercere, quo de regimine gentes, verorum sacrorum expertes, varia effllexerunt, quæ LACTANTIUS e) et SERVIUS f) memorie prodiderunt. Diademata autem olim inter splendidissima regum ornamenta locum suum habuisse, res omnibus satis nota est et perspecta hocque præter alios monstrant EZECHIEL SPANHEMIVS g) et IO. ALB. FABRICIVS, h) Vnde regium ipsi cultum veteres attribuisse, ex scriptorum testimonio colligere licet, qui regis titulo Neptunum omnino exornant. PAVSANIAS certe dicit: Ποσειδῶνα βασιλέα ἐπὶ ἡλίου: Neptunum regem vocarunt i) et SILIUS: talibus adloquitur regem maris. k) Porro cum barba et promissa coma in nummo nostro Neptunus adparet. Haud quidem ignoramus, illum et sæpissime imberbem tam in nummis, vti in rarissimo illo apud PETRVM SEGVINVM; l) quam marmoribus antiquis apud RAPHAËLEM FABRETTVM m) et LAVR. BEGERVM n) conspici; barba-

)(2

c) selectis numismatibus tab. XI. n. 68.

d) Sicil. et Graec. magn. tab. XVI. n. 7. tab. XXIII. n. 5.

e) libr. I. institut. dinin. cap. II.

f) ad Virgil. Aeneid. I. v. 142. adde DAN. CLASENIUM theolog. gentil. II. 4.

g) Diss. de usu et praestant. numism. tom. I. p. 545. edit. VERBERGII.

h) bibliograph. antiq. p. 495.

i) libr. II. p. 182.

k) libr. XVII. v. 285.

l) numismatibus selectis p. 112. ubi duo tritones Neptunum, iuuenili conspiciunt facie sellaeque insistentem, subleuant.

m) tabula Iliaca, eiusdem commentario de columnâ Troiani adiecta, tab. XVIII.

n) bello et excidio Troiano tab. XXXIX.

barbatum tamen et graecos suum finxisse rectorem pelagi, non solum auctororum veterum testimonia, qui ipsi cognomen *κρῶνα-χάρης*, siue *nigris comis conspicui*, imponunt, ut ORPHEVS, o) HESIODVS; p) verum etiam gemma, a laudato BEGERO q) euulgata, et innumeri pene antiquissimi graecorum romanorumque nummi nobis abunde comprobant. Siculos praesertim barbatum Neptunum celebrasse, eorum nummi, quos infra producemus, satis edocent.

Venio iam ad reuersam nummi partem, quae tridentem nobis et delphinos oculis subiicit. Tridentem gentiles Neptuno, veluti sceptrum proprium, adsignasse, ut eo melius terrae fundamenta concutere queat, omnibus, qui vel a limine res antiquas salutarunt, satis compertum est. Ipse eum sibi foli vindicat apud VIRGILIVM:

*non illi imperium pelagi sacuumque tridentem;
sed mihi forte datum. r)*

Hincque certissimum huius dei quondam fuisse signum, ex AESCHYLO cognoscimus:

*ὄρω τρίταν, τὴν δὲ σημεῖον θεῶ,
video tridentem hunc, signum dei, s)*

Neptuni nimirum, de quo antea ipsi sermo. Inde *tridentiger* adpellatus est ab OVIDIO. z) Plura de tridente legi possunt apud EZECH. SPANHEMIVM. u) In nummis ergo antiquis si iste adparet, uti in nostro, ad Neptunum eum omnino referendum esse, nemo dubitabit. PAVSANIAS certe de antiquissimis iam populis testatur, eos Neptunum tridentiferum pecuniae suae insculpsisse. x) Delphinos eodem modo sibi vindicat Neptunus, quippe quibus utitur, si ce-riter ad quemdam locum peruenire velit, referente id LVCIANO, y) cuius

o) *hymn.* p. 114. edit. ESCHENBACHII.

p) *Ἔργων.* v. 278.

q) *thesauro Brandenburgico, tom. I.*

p. 73.

r) *Aeneid.* I. v. 142.

s) *suppl.* v. 226.

t) *metamorphos. libr. XI. v. 202.*
quem ad locum vide quae obserua-

uit HEINSIVS *tom. II. oper.* p. 762.
edit. PETR. BURMANNI.

u) *comment. ad Callimacbum hymn. in Del.* v. 31. p. 347. seq.

x) *Corinth.* II. p. 182.

y) *dialogo deorum marinorum tom. I. operum* p. 247. edit. GRAEVII, cuius notas ad hunc locum vide.

cuius ipsa audiamus verba: οὐ δὲ ἀλλὰ δελφίνα μοι τινὰ τῶν
ὠκέων παρεῖπον· ἐπιπλάσσωμαι γὰρ ἐπ' αὐτὰ τάχιστα, in vero
potius delphinem mihi aliquem ex velocibus illis huc fuisse, in quo
inequitans quam celerrime prouchar. Quod etiam confirmant num-
mi, delphino insistentem nobis exhibentes Neptunum, apud CAROL.
PATINVM. z) Eundemque dextra delphinum, tridentem sinistra
tenentem in nummo Agrippae, maxime raro, apud amicum, quem
Hieronis nummum mecum communicasse, dixi, et in gemma qua-
dam in eleganti WILDII a) collectione vidi.

Iam vero, cur aes Neptuni capite signatum voluerit Hiero, me-
rito a nobis disquirendum est. Numisma nostrum generatim ad
cultum et pietatem, qua Syracusani Neptunum prosequuti sunt, re-
spicere videtur, quem maximum olim fuisse, eorum nummi satis
nobis significant. Plurimis enim in nummis Syracusanorum, ab
HUBERT. GOLTZIO b) prolatis Neptunum, tridentigerum videmus,
ad quos et alii apud L. BEGERVM, c) PHIL. PARVTAM d) et PRO-
SPERVM PARISIVM e) accedunt. Inter romanos familiae Iuliae
nummum idem GOLTZII f) produxit, qui Neptunum, tria femo-
ra, Siciliae symbolum, manibus tenentem et nauis insistentem, reprae-
sentat, quem ad huius dei in Sicilia cultum referendum esse, quis-
que harum rerum peritus fatebitur. Syracusae enim, in quibus nostrum
nummum cunsum esse, extra omne dubium est positum, suam ori-
ginem debent Corintho, quam tamquam metropolin suam sunt
generatae. THEOCRITVS enim de illis refert: g)

Συρακυσίας ἐπιτάσσεις
ὡς εἰδὴς καὶ τῶτο Κορίνθια εἰμὲς ἀναΐθην
ὡς καὶ ὁ Βελλερόφων,

Syraculis imperas,
atque ut hoc quoque noscar, Corinthiae sumus
ab origine, sicut et Bellerophon:

) 3

adde

z) numism. imperat. rom. ex aere
mediae et minime formae p. 256.

a) gemm. select. tab. xii. gem. 43.

b) Sicil. et Graec. magn. tab. 111.

γ. 7. et 8. tab. i. n. 4. et 6.

δ) thesauro Brandenb. tom. 1. p. 386.

d) nummis Siciliae, a LEONHAR-
DO AVGVSTINO editis, p. 12.

e) rarioribus magnae Graeciae nu-
mismatibus tab. 111. n. 9. et alibi.

f) fastis Siculis tom. 1. oper. p. 178.

g) idyll. xv.

adde VELLEIVM. h) Quum enim Corinthus olim Neptuno consecrata esset, illique inter praecipua sua numina locum assignaret, ut de illa PAVSANIAS i) refert et Iudi Isthmici testantur, quos in Posidonis honorem insituebant, satis certum est, Syracusanos perinde ac Corinthios huic deo singulari pietate fuisse addictos. In more scilicet veteribus erat positum, ut coloniae sacra et deos metropoleos suae recipere, qua de re egregium nobis dat testimonium THUCYDIDES his verbis: k) Κορινθιοὶ δὲ κατὰ τὸ δίκαιον ὑπέδειξαν τὴν τιμωρίαν, νομίζοντες ἔχῃ ἡσσαν ἑαυτῶν εἶναι τὴν ἀποικίαν ἢ Κερκυραίων· ἀμα δὲ καὶ μίσει τῶν Κερκυραίων, ὅτι αὐτῶν παρημέλων ὄντες ἀποικοὶ· ἔτε γὰρ ἐν πανηγύρεσι ταῖς κοιναῖς διδόντες γέρα τὰ νομιζόμενα, ἔτε Κορινθῖοι ἀνδρῶν περὶ ἀρχόμενοι τῶν ἱερῶν, ὡς περ αἱ ἄλλαι ἀποικίαι, Κορινθῖοι ἄνδρες ἔτε propter ipsam causam aequitatem auxilium promiserunt, quia coloniam istam non minus suam; quam Corcyraeorum esse, ducebant simul etiam propter odium, quo Corcyraeos prosequabantur; quia Corcyraei, licet essent Corinthiorum coloni, ipsos tamen contemnebat; nam neque in publicis solemnitatibus consuetos honores ipsis tribuebant. Neque in sacrificiis, quum viscera distribuebant, a viro Corinthio aspiciebantur, quemadmodum caeterae coloniae. Ita conspicimus in nummis Thurinorum Atheniensium Mineruam: in Rheginorum Chalcidensium Apollinem: in Posidoniorum Tarentinorum Neptunum et aliorum alios, quos angustia temporis praecisus, iubens mitto. Non tamen omitendus videtur nummus apud IO. HARRIVIVM l) Syracusanorum originem sistens, qui Pegasus et delphinum refert, quod a Corinthiis, Neptunum maxime venerantibus, origine sua descenderit. Inde quoque accidit, ut haec gens perinde ac Corinthiaca ludos isthmicos, quos in Neptuni honorem institutos fuisse, nemo ignorat, tanta celebraverint opera, id quod de his critici veteres PINDARI tradunt: m) ἐν Σφραγίσσας ἀγεται Φήσιν Ἰσθμια καὶ ἐν Κορινθῶν ἀποικοὶ γὰρ Κορινθίων Συρακῆσιοι, Syracusis, ut aiunt, aguntur isthmia et Corinthi; coloni enim Corinthiorum

h) lib. II. cap. 15.

i) lib. II. cap. 1. p. 112.

k) lib. I. cap. 25. p. 21. edit. celeb.

ERRORI: vide ad hunc locum notam HUDSONI.

l) in nummis antiquis populorum et urbium illustratis, inter opera eius selecta p. 163.

m) ad Olymp. XIII. p. 154. edit. Oxon. e theatro Sheldon.

thiorum sunt Syracusii. Ex eo fati, ut puto, colligi potest, cur in Syracusanorum nummis maris rex compareat. Accedit, teste CICERONE, *n*) Syracusanos mari praesertim operam nauasse, sicuti et eorum urbs undique mari circumcincta erat, quemadmodum tradit STRABO. *o*) Quis vero nescit, omnes gentes maritimas Neptunum omnesque deos marinos summa coluisse reuerentia? Plura quidem, huc spectantia, referre possem, si id commentationis meae ratio, breuitatis lege adstricta, permitteret. Id tantum obseruasse sufficiat, in antiquis numismatibus regum haud insolitum esse, ut dii, quos urbium et regionum incolae pie adorarunt, in istis videantur. Sic Diana ΣΩΤΕΡΑ in nummis regis Agathoclis: Hercules Marianorum in nummis Prusiae et alii dii, quos nunc repetere nolo, sunt obuii. Ad Hieronem regem speciatim quod attinet, ille, uti sacros equestres graecorum agones maxime in deliciis habuit et ex iis maximam sibi conciliauit gloriam; ita Neptunum, eorum praefidem, summo prosequutus est cultu, cuius religionis amplissimum testimonium habemus PINDARVM: *p*)

Ἐπὶ γὰρ ἰσχύειρα παρ-
 θεός, χερὶ δίδυμα,
 Ὁ, τ' ἐναγώνιος Ἑρμᾶς
 Ἀγγλᾶντα τίθει κόσμου
 Ζεῖδ' ὅταν δίφρον
 Ἐν θ' ἄρματα πεισιχάλινα καταζευ-
 γνῆ θεός ἵππειον
 Ὀρσοτρίαναν εὐροβίαν καλέων θεόν,

*nam sagittis gaudens vir-
 go manu gemina
 praefesque certaminum Mercurius,
 radiantem imponit ei ornatum,
 politum quando ad currum
 adque capistrum, habentis parentia,
 iunxit robur equinum
 tridentigerum late potentem inuocans deum.*

ad quae postrema verba scholiastes obseruauit: ὁ ἱέραν καλῶν τὸν Ποσειδῶνα, ὡς ἵππειον θεόν. Vetus quippe graecorum gens Neptunum

n) in Verrem III. cap. 52. *o*) libr. v. l. p. 186. *p*) *pyth.* II. v. 16. p. 132.

num ἵππων, siue *equestrem* ea de ratione, quod primo hominibus artem equitandi docuerit *q)* equumque primus produxerit, *r)* summa coluit religione, ut late docet PAVSANIAS. *s)* Hincque ipsum curulis ludis praeficiebant eique in circis theatrisque sacrificia offerebant: lege scriptores memoratos a SAM. PITISCO. *t)* Inde etiam veteres heroes, qui his agonibus intererant, priusquam ludum ipsum inirent, ad hunc deum submittas miserunt preces, uti ex PINDARO liquet. *u)* Quin et iurasse heroes per Neptunum, tangentes equos, ex HOMERO patet, cuius verba huc spectantia PAVSANIAS *x)* conseruauit nobisque reliquit.

Habes hic, PATER VENERANDE, ea, quae mihi de nummo veteri, maxime raro, venere in mentem. Non alio consilio, scias, me hancce suscepisse scriptionem, quam ut ista pietatis, qua tibi penitus addictus sum, exhibeam testimonium simulque gratulandi officium de iterum feliciter tibi traditis academiae fascibus, rite persoluam. Supremum ergo numen submitte precor, velit sua gratia te ita corroborare, ut, quod suscepisti, regimen omni felicitatum genere floreat; nec villo tristiori casu perturbetur. Tuas mentis pariter ac corporis vires seruet summus deus incolumes, ut nostrae musarum officinae diligenter prospicere eiusque salutem insigniter augere queas. Caeterum paterno tuo confisus amore, te hunc qualemcunque ingenii mei fetum, pietatis in te meae testem, benigne esse accepturum, spero meque tuo amori commendo. Ienae

d. XIII, augusti M DCC XXXXIII.

- q)* vid. SOPHOCLEM *oed. v. 705.* *u)* *olymp. i. v. 54.*
r) vide scriptores adductos a celeberrimo PETRO BYRMANNO in *haec verba inter fragmenta Homeri, a IOSVA BARNESIO collecta editionisque, ab eo procuratae operum adiecta istius, tom. xi.*
s) *libr. VIII, cap. 35. p. 650.*
t) *lexico antiq. v. rom. tom. II. p. 129.*



Ung. V 28

= [Dissertationes theol.
Vols 7 & 8.]

ULB Halle
001 831 976

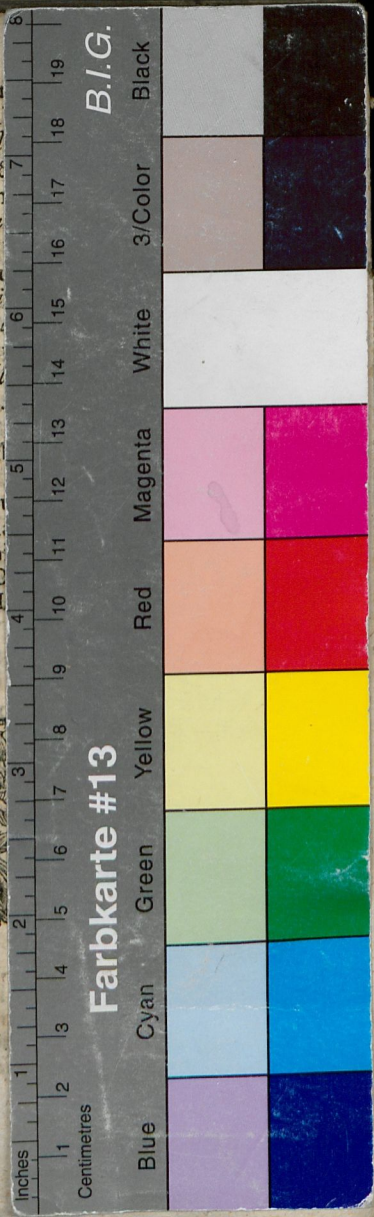
3



VD17=00







COMMENTATIO
DE
NUMMO REGIS HIERONIS
ANTIQUISSIMO

QVA
PATREM VENERANDVM
IOANNEM GEORGIUM
WALCHIVM
S. T. D. ET P. P.

DE
QVINTVM FELICITER SVSCEPTIS
ACADEMIAE FASCIBVS
PIA PROSEQVITVR GRATVLATIONE
IOANNES FRANCISCVS GOTTLOBIVS
WALCHIVS
IVRIVM CVLTVR.



LENAE EX OFFICINA RITTERIANA. (744)